

Sygn. akt VIII Ca 296/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Kończal (spr.)
Sędziowie:	SSO Marek Lewandowski SSO Katarzyna Borowy
Protokolant:	st. sekr. sąd. Natalia Wilk

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2019 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. G.**

przeciwko Gminie (...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 18 lutego 2019 r.

sygn. akt X C 3558/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) sentencji w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 20.575,30 zł (dwadzieścia tysięcy pięćset siedemdziesiąt pięć złotych i 30/100) z odsetkami ustawowymi od dnia 31 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a od dnia 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, a w pozostałej części powództwo oddala,

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

/SSO Marek Lewandowski/ /SSO Małgorzata Kończal/ /SSO Katarzyna Borowy/

Sygn. akt VIII Ca 296/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie z powództwa A. G. przeciwko Gminie (...) o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 23.100,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu w wysokości 4.773 zł.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że w styczniu 2011 roku A. G. prowadziła Prywatne Przedszkole (...) z siedzibą w T. przy ul. (...), wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Prezydenta Miasta T..

W 2011 roku Gmina (...)określiła wydatki na wszystkich pełnosprawnych uczniów w przedszkolach miejskich na kwotę 17.228.261,01zł. W tym czasie do przedszkoli publicznych uczęszczało 2.204 pełnosprawnych uczniów.

Gmina w latach 2011 -2013 nie miała zaplanowanych środków na wyżywienie dzieci ponieważ wydatki na ten cel były pokrywane przez rodziców dzieci publicznych i były one gromadzone na wydzielonym rachunku dochodów. Przyjęta przez Gminę wysokość kosztów utrzymania jednego pełnosprawnego ucznia nie obejmowała kosztów wyżywienia.

W styczniu 2011 roku do przedszkola (...) uczęszczało 122 uczniów pełnosprawnych. Powódka otrzymała za miesiąc styczeń 2011 roku dotację w wysokości 45.384,00zł

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy zważył, że w styczniu 2011 roku podstawą wyliczenia dotacji dla przedszkoli niepublicznych był art. 90 ust. 2 b ustawy o systemie oświaty. Brzmiał on „dotacje dla niepublicznych przedszkoli przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia, z tym, że na ucznia niepełnosprawnego w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola i oddziału przedszkolnego w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostkę samorządu terytorialnego pod warunkiem, że osoba prowadząca niepubliczne przedszkole poda organowi właściwemu do udzielania dotacji planowaną liczbę uczniów nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji. W przypadku braku na terenie gminy przedszkola publicznego podstawą do ustalenia wysokości dotacji są wydatki bieżące ponoszone przez najbliższą gminę na prowadzenie przedszkola publicznego." Pozwana Gmina (...) nie kwestionowała faktu zgłoszenia liczby uczniów w terminie.

Sąd Rejonowy wskazał dalej, że uchwałą nr (...) Rady Miasta T. z dnia 30 grudnia 2009 roku w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji dla przedszkoli, szkół i placówek oświatowych prowadzonych na terenie Gminy (...)przez osoby fizyczne lub prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania ustalono, że niepublicznym przedszkolom przysługuje dotacja na każdego ucznia w wysokości równej 75% ustalonych w budżecie gminy wydatków bieżących, ponoszonych w przedszkolach publicznych na jednego ucznia" .

Sąd I instancji podniósł następnie, że jeżeli chodzi o definicję wydatków bieżących, o których mowa w art. 90 ust. 2 b ustawy o systemie oświaty, to stwierdzić należy, iż konieczne jest odwołanie się do innych przepisów. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych dzieli wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego na wydatki bieżące i majątkowe. Wydatkami bieżącymi są wydatki budżetowe nie będące wydatkami majątkowymi. W art. 124 ust. 3 ustawa wymienia wydatki jednostek budżetowych będące wydatkami bieżącymi. Wykaz wydatków bieżących jednostek samorządowych zawiera załącznik do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 roku w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów.

Mając na uwadze wymienione wyżej przepisy, Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że wydatki bieżące, o których mowa w art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty obejmują wszystkie wydatki ustalone w budżecie gminy ponoszone w przedszkolach publicznych przez daną gminę, za wyjątkiem wydatków majątkowych. Prowadzi to do wniosku, że podstawą obliczenia dotacji jest ogół wydatków zakwalifikowanych na określony cel np. na funkcjonowanie przedszkola niepublicznego. Nie może ona być pomniejszana na skutek uzyskania dochodu.

Sąd I instancji stwierdził następnie, że w przypadku art. 90 ust. 2 b ustawy o systemie oświaty kwota wydatków, jakie winny być zaplanowane w budżecie obejmuje ogół wydatków ponoszonych na utrzymanie jednego ucznia w przedszkolu publicznym. Fakt uzyskania dochodów na konkretny wydatek np. koszty żywienia, nie powoduje pomniejszenia kwoty wydatków, o jakich mowa w art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty. Tak więc nieujęcie wydatków związanych z żywieniem dzieci narusza unormowanie art. 90 ust. 2 b w/w ustawy. Fakt, że wpłaty od rodziców wpływały na wydzielony rachunek nie ma istotnego znaczenia dla sprawy.

Sąd Rejonowy podkreślił, że oceniając obowiązujący w styczniu 2011 roku stan prawny należy pamiętać, iż zmienił się on od 1 września 2013 roku. Aktualnie brzmienie przepisu jest następujące „dotacje dla niepublicznych przedszkoli niespełniających warunków o których mowa w ust. 1 b przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 75 % ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach prowadzonych przez gminę w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszonych o opłatę za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za żywienie stanowiące dochody budżetu gminy, z tym, że na jednego ucznia niepełnosprawnego w wysokości nie niższej, niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez gminę, pod warunkiem, że osoba prowadząca niepubliczne przedszkole poda organowi właściwemu do udzielania dotacji informację o planowanej liczbie uczniów nie później, niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji”.

Oceniając cytowane powyżej unormowanie Sąd I instancji stwierdził, iż wprowadza ono wyraźną podstawę odliczenia kosztów żywienia od podstawy naliczenia dotacji. Przepis w obecnym brzmieniu stanowi, że wydatki ponoszone na żywienie stanowią dochody budżetu gminy. Skoro ustawodawca uznał za konieczną zmianę przepisu, to wydaje się logiczne, że przepis w brzmieniu poprzednim nie dawał podstaw do odliczenia kosztów żywienia od podstawy naliczenia dotacji. Z uzasadnienia nowelizacji (druk sejmowy - Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw) wynika, że zmiana art. 90 ust. 2 b ustawy o systemie oświaty polegała na wyłączeniu z wydatków bieżących dla potrzeb ustalenia dotacji dla niepublicznych przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne nie będące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne wydatków w wysokości opłat wnoszonych przez rodziców za świadczenia udzielane przez publiczne przedszkola prowadzone przez gminę w czasie przekraczającym bezpłatny wymiar zajęć oraz opłat za korzystanie z żywienia - stanowiące dochody budżetu gminy - w tych przedszkolach.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana Gmina(...)nie kwestionowała sposobu wyliczenia należności przez powódkę. Pozwana przyznała, że przy ustalaniu wysokości podstawy dotacji nie uwzględniła kwoty uiszczanej przez opiekuna każdego z dzieci za żywienie. Była to kwota 4,74 zł dziennie, czyli 94,80 zł miesięcznie. Kwotę tę należy przemnożyć przez liczbę 122 dzieci uczęszczających do przedszkola (...). Od uzyskanej kwoty należy odjąć 25%. Stosując ten sposób obliczeń otrzymujemy kwotę 8.674,20 zł. Tak więc powództwo co do tej kwoty jest zasadne. Wydatki bieżące na wszystkich pełnosprawnych uczniach w przedszkolach miejskich w roku 2011 wyniosły 17.288.261,01zł, przy liczbie pełnosprawnych uczniów uczęszczających do tych przedszkoli, która wynosiła 2.204 osoby. Zatem koszt utrzymania jednego pełnosprawnego ucznia w 2011 roku wyniósł 7.844,04 zł na osobę. Jeżeli uwzględnimy współczynnik 75 % od tej kwoty to otrzymamy wynik 5.883,03 zł. Rata miesięczna winna wynieść 490,25zł na osobę. Pozwana wypłaciła dotację w wysokości 372,00zł miesięcznie na osobę. Jeżeli przemnożymy to przez liczbę uczniów to otrzymamy 14.426,50zł łącznie. Jak słusznie, zdaniem Sądu Rejonowego, podniosła powódka, o taką kwotę pozwana zaniżyła dotację, do wypłacenia której była zobowiązana. W tym stanie rzeczy powództwo w zakresie kwoty 14.426,50 zł Sąd Rejonowy uznał za zasadne.

Odnosząc się do zarzutu braku drogi sądowej Sąd Rejonowy wskazał, że analogiczna sytuacja była przedmiotem postępowania w sprawie I C 1677/17 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Toruniu. W sprawie oznaczonej sygnaturą VIII Ca 134/18 była przedmiotem oceny Sądu Okręgowego w Toruniu. Zdaniem Sądu Rejonowego, sposób oceny sprawy zweryfikowany przez Sąd Okręgowy w Toruniu winien stanowić wytyczną także w niniejszym postępowaniu. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w niewielkim zakresie dotyczącym daty, od której należy liczyć odsetki. Powód składając pozew w niniejszej sprawie zastosował się do zaleceń Sądu Okręgowego.

Pozwana Gmina podnosiła, że sąd powszechny nie jest właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu roszczeń jakie zostały wniesione. Sąd Rejonowy nie podzielił podnoszonych wątpliwości. Powódka w piśmie z 4 lutego 2019 roku stanowiącym załącznik do protokołu rozprawy cytuje szereg orzeczeń uzasadniających właściwość sądu powszechnego.

W szczególności zwrócił uwagę na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 2 sierpnia 2018 roku w sprawie III SA/Po 412/18, w którym Sąd ten stwierdził, że czynność polegająca na ustaleniu kwoty dotacji oświatowej nie jest czynnością podlegającą zaskarżeniu do sądu administracyjnego. Wskazane w art. 3 paragraf 2 punkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi czynności mają charakter jednostronny i władczy, a czynność wypłaty dotacji nie ma charakteru władczego, jest to bowiem czynność o charakterze rachunkowo - księgowym polegająca na wykonaniu określonych działań matematycznych i wypłaceniu obliczonej dotacji na rachunek bankowy podmiotu prowadzącego szkołę.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy orzekł jak w sentencji wydanego wyroku, jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wskazując art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- 1) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 202 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i brak odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej mimo, iż sprawa podlega rozpoznaniu na drodze postępowania sądownoadministracyjnego;
- 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, dowolną ocenę dowodów poprzez przyjęcie, iż wskazany przez powódkę sposób wyliczenia stawki za wyżywienie dzieci jest prawidłowy oraz przyjęcie, iż okolicznością bezsporną w sprawie jest wysokość opłaty za wyżywienie za jedno dziecko w kwocie 4,74 zł, podczas gdy powód nie wykazał przyjętej wysokości opłaty, a strona pozwana kwestionowała w odpowiedzi na pozew wysokość opłaty na poziomie 4,74 zł;
- 3) naruszenie art. 229 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd faktu uznania przez stronę powodową na posiedzeniu w dniu 4 lutego 2019 r. stawki żywniowej wskazywanej przez pozwaną w kwocie 3,36 zł;
- 4) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 2011 r. do września 2013 r., w szczególności poprzez jego niewłaściwą interpretację polegającą na przyjęciu, iż mimo, że środki na wyżywienie dzieci nie zostały zaplanowane w budżecie, tylko poza nim, na wydzielonym rachunku dochodów, to powinny być wliczane do podstawy naliczania dotacji.

Mając na uwadze powyższe skarżąca wniosła o:

- 1) zniesienie dotychczasowego postępowania, uchylenie wyroku i odrzucenie pozwu ewentualnie
- 2) zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości;
- 3) zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Ponadto skarżąca podniosła zarzut przedawnienia wierzytelności w zakresie żądań dotyczących zasądzenia odsetek za okres sprzed 3 lat od daty wniesienia pozwu z uwagi na ich okresowy charakter i 3 – letni termin przedawnienia.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do najdalej idącego zarzutu apelacji, tj. niedopuszczalności w niniejszej sprawie drogi sądowej (**zarzut z pkt 1 apelacji**). Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że zarzut ten jest niezasadny, dzieląc w całości ocenę przedstawioną przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 marca 2019 r. (V CSK 101/18, Legalis) oraz w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2018 r. (sygn. akt V CSK 173/18, Legalis). W postanowieniu z dnia 5 października 2018 r. Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, że w postępowaniu cywilnym może być dochodzone roszczenie o wypłacenie dotacji należnej na podstawie przepisów ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1943 ze zm.), o ile powód zarzuca, że zobowiązany do tego podmiot niewłaściwie ustalił jej wysokość i zaniechał jej wypłacenia, czy też wypłacił ją w zaniżonej wysokości. Sąd ten zaznaczył, że stanowisko to pozostaje aktualne w odniesieniu do dotacji należnych za okres przed dniem 1 stycznia 2017 r. - także po nowelizacji ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, dokonanej ustawą z dnia 24 czerwca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1010), mocą której z dniem 1 stycznia 2017 r. dodano art. 90 ust. 11, przesądzający, że przyznanie dotacji, o których mowa w art. 90 ust. 1a-8 ustawy oświatowej, stanowi czynność z zakresu administracji publicznej w rozumieniu art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, a zatem podlega kontroli sądów administracyjnych.

W wyroku z dnia 27 marca 2019 r. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że art. 90 ustawy o systemie oświaty kreuje pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego właściwą do wypłaty dotacji a osobą prowadzącą palcówkę niepubliczną uprawnioną do otrzymania takiej dotacji stosunek cywilnoprawny odpowiadający cechom zobowiązania w rozumieniu art. 353 § 1 k.c.

Orzeczenia te potwierdzają trafność dotychczasowego stanowiska Sądu Okręgowego w Toruniu, który orzekał w analogicznej sprawie (sygn. akt VIII Ca 134/18). Jednocześnie stanowisko Sądu Najwyższego można uznać obecnie za ugruntowane, stąd za nieaktualne uznać trzeba spotykane dotychczas w orzecznictwie wątpliwości w tym przedmiocie.

Przechodząc do dalszego zarzutu apelacji, tj. naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i wynikających z niego wadliwości stanu faktycznego (**zarzut z pkt 2 apelacji**) wskazać należy, że ustalenia faktyczne Sądu I instancji w zasadniczej części – z wyjątkiem ustaleń, co do średniej stawki za wyżywienie w przedszkolach publicznych w Gminie (...) - są prawidłowe i znajdują wsparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, ocenionym należycie, bez naruszenia granic swobody sędziowskiej. W konsekwencji Sąd Okręgowy podzielił je we wskazanym zakresie i przyjął za własne. W związku z tym nie istniała już potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13, LEX nr 1365587).

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. okazał się natomiast zasadny w zakresie, w jakim Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie bezsporna była w/w stawka na wyżywienie, w kwocie 4,74 zł. W piśmie z dnia 4 lutego 2019 r. pozwana wskazała, że stawka dzienna wyżywienia wynosi 3,36 zł, co wynikało z wyliczenia przedstawionego w sprzeczności od wydanego w sprawie nakazu zapłaty, jednoznacznie kwestionując stanowisko strony powodowej w tym zakresie. Mimo tego Sąd Rejonowy uznał, że wysokość opłat za wyżywienie przyjęta przez powódkę w kwocie 4,74 zł jest bezsporna. Sąd ten pominął przy tym fakt, że na rozprawie w dniu 4 lutego 2019 r. strona powodowa uznała wskazaną przez pozwaną stawkę wyżywienia w kwocie 3,36 zł, uznając, że brak jest sporu, co do wysokości w/w stawki. Zasadnie Sąd Rejonowy uznał zatem, że wysokość tej stawki była okolicznością bezsporną, lecz błędnie przyjął, że wynosi ona 4,74 zł – strona powodowa przyznała bowiem zasadność stawki żywieniowej, którą w sprzeczności powołała strona pozwana, tj. 3,36 zł.

Także na rozprawie apelacyjnej w dniu 19 czerwca 2019 r. strona powodowa wskazała, że przyjęta przez nią stawka była konsekwencją nieudzielenia przez pozwaną pełnej informacji, niezbędnej do ustalenia tej stawki w istocie przyznając zasadność stawki 3,36 zł.

Na marginesie podzielić należało stanowisko skarżącego, zgodnie z którym strona powodowa nie udowodniła zasadności wskazanej w pozwie stawki żywieniowej w wysokości 4,74 zł, podczas gdy to na niej spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 k.c.). W tej sytuacji, wobec nie zaoferowania przez powódkę materiału dowodowego pozwalającego ustalić stawkę żywieniową w podnoszonej przez nią wysokości, zasadnym było ustalenie tej stawki w wysokości bezspornej, zaakceptowanej przez stronę powodową.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zmienił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego (art. 382 k.p.c.) w zakresie stawki za wyżywienie w przedszkolach publicznych w Gminie (...) znajdującej zastosowanie dla ustalenia należnej powódce dotacji, ustalając, że wynosi ona 3,36 zł, co jest okolicznością bezsporną.

W konsekwencji powyższego za zasadny uznać należało także kolejny z zarzutów apelacji, tj. naruszenia art. 229 k.p.c. (**zarzut z pkt 3 apelacji**). Już na etapie postępowania przed Sądem I instancji powód uznał powoływaną przez stronę pozwaną stawkę żywieniową w kwocie 3,36 zł za bezsporną, co potwierdził na rozprawie apelacyjnej, mimo odmiennego stanowiska zajętego w odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy nie podzielił natomiast zarzutu naruszenia art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 2011 r. do września 2013 r. poprzez jego niewłaściwą interpretację polegającą na przyjęciu, iż mimo że środki na wyżywienie dzieci nie zostały zaplanowane w budżecie, tylko poza nim, na wydzielonym rachunku dochodów, to powinny być wliczane do podstawy naliczania dotacji (**zarzut pkt 4 apelacji**).

Sąd Okręgowy w całości podziela w tym zakresie argumentację przedstawioną przez Sąd I instancji, zbędnym jest zatem jej szczegółowe powtarzanie. Tożsame stanowisko Sąd Okręgowy zajął już w analogicznej sprawie prowadzonej pod sygn. akt VIII Ca 134/18, przywoływanej w niniejszym postępowaniu przez stronę powodową.

Powyższa kwestia była ponadto przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 17 października 2017 r. (IV CSK 732/16, Legalis), potwierdzając dotychczasową linię orzecniczą, uznał że prezentowane przez Gminę stanowisko jest bezzasadne. Sąd ten wskazał, że w przepisie art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. posłużono się ogólnymi, uniwersalnymi i stabilnymi kryteriami, mającymi wyznaczać rozmiar świadczeń dotacyjnych gminy dla podmiotów prowadzących przedszkola niepubliczne (minimalny poziom 75 % „ustalonych w budżecie gminy wydatków bieżących”). Podkreślił następnie, że skoro dotacje gminy mają być przeznaczone na realizację określonych zadań (kształcenie, wychowanie i opieka), to dla określenia poziomu dotacji znaczenie mają wszystkie kategorie wydatków ponoszone na realizację wskazanych zadań. Nie ma tu znaczenia sam sposób ich księgowania (wyodrębniania, np. na odpowiednim rachunku, wydzielonym lub specjalnym), czy także sposób (źródło) ich finansowania (np. ponoszenie opłat przez rodziców uczniów).

Za uzasadniony Sąd Okręgowy uznał natomiast zarzut przedawnienia wierzytelności w zakresie żądań dotyczących zasądzenia odsetek za okres sprzed 3 lat od daty wniesienia pozwu z uwagi na ich okresowych charakter i 3-letni termin przedawnienia.

Zgodnie z art. 118 zd. 1 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Niezależnie o tego, czy obowiązek zapłaty odsetek wynika z ustawy (odsetki ustawowe), czy z czynności prawnej (odsetki umowne), mają one charakter świadczenia okresowego. Sposób obliczania odsetek, polegający na pomnożeniu ich stopy przez okres czasu, za jaki się należą, nadaje im zawsze charakter świadczenia okresowego, nawet jeśli płatne są jednorazowo.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy podzielił stanowisko skarżącej, zgodnie z którym skoro powódka wniosła pozew w dniu 30 lipca 2018 r. to roszczenia o odsetki ustawowe za okres sprzed 3 lat od wniesienia pozwu uległy przedawnieniu.

Oceny tej nie zmieniają twierdzenia strony powodowej, zgodnie z którymi zarzut ten jest spóźniony, a ponadto narusza art. 5 k.c.

Co do argumentu, iż zarzut ten powinien być zgłoszony na wcześniejszym etapie postępowania wskazać należy, że stosownie do art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Przepis ten nie odnosi się zatem do zarzutu przedawnienia, który jest zarzutem prawnym. Stanowisko to znajduje oparcie w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym zarzut przedawnienia roszczenia majątkowego pozwany może zgłosić w postępowaniu apelacyjnym (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2004 r., sygn. akt V CK 38/04, Legalis). Ani żaden przepis prawa materialnego dotyczący przedawnienia roszczeń, ani też przepisy postępowania cywilnego nie uzależniają skuteczności tego zarzutu od jego zgłoszenia w określonym stadium postępowania. Przyjmuje się zatem, że zarzut przedawnienia roszczenia majątkowego jest zarzutem opartym na przepisach prawa materialnego, który pozwany może zgłosić nie tylko w toku całego postępowania przed sądem pierwszej instancji, ale również w postępowaniu apelacyjnym.

Za skuteczne nie można uznać również odwołanie się przez powódkę, w kontekście zarzutu przedawnienia, do art. 5 k.c. W sprawie brak jest przesłanek dla przyjęcia, że pozwana czyni w tym zakresie ze swego prawa użytek sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, zastosowanie przepisu art. 5 k.c. w kontekście korzystania z zarzutu przedawnienia jest możliwe, ale wymaga zaistnienia szczególnych okoliczności (np. intencjonalnych działań zgłaszającego zarzut przedawnienia w celu doprowadzenia do przedawnienia - typu pozorowane negocjacje ugodowe itp.). Skarżący nie odwoływał się natomiast do tego rodzaju okoliczności (za takie nie można uznać bowiem konsekwentnego negocjowania przez stronę pozwaną zasadności roszczeń z tytułu dotacji), tym bardziej natomiast nie zostały one udowodnione. Z tych względów, w ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie brak jest podstaw dla przyjęcia, że istnieją podstawy do nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia części roszczenia o odsetki, z uwagi na nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Mając na uwadze powołane rozważania, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 20.575,30 zł stanowiącą zaległość pozwanej z tytułu dotacji za miesiąc styczeń 2011 r., obliczonej z uwzględnieniem stawki żywieniowej dziecka w kwocie 3,36 zł. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że na etapie postępowania apelacyjnego w istocie bezsporna pozostawała kwota 14.426,50 zł stanowiąca różnicę pomiędzy dotacją należną, a dotacją wypłaconą, bez uwzględnienia kosztów wyżywienia. Apelacja nie zawierała w tym zakresie żadnych zarzutów, z wyjątkiem ogólnego zarzutu niedopuszczalności drogi sądowej. Sporna natomiast pozostawała zasądzona przez Sąd Rejonowy kwota 8.674,20 zł z tytułu dotacji zaniżonej w związku z nie uwzględnieniem wpłat za wyżywienie dla podstawy ustalenia jej wysokości. Tak też, stosownie do ustaleń dotyczących stawki wyżywienia znajdującej zastosowanie w niniejszej sprawie, zgodnie z którymi wynosi ona 3,36 zł dziennie, należna z w/w tytułu kwota wynosić powinna łącznie 6.148,80 zł ($3,36 \text{ zł} \times 20 \text{ dni wyżywienia w każdy miesiąc} = 67,20 \text{ zł dziennie} \times 122 \text{ uczniów} = 8.198,40 \text{ zł} \times 75\%$, tj. minimalna wysokość dotacji = 6.148,80 zł). Bezsporna na etapie postępowania odwoławczego kwota 14.426,50 zł + 6.148,80 zł = 20.575,30 zł, tj. kwota jaką Sąd Okręgowy zasądził w miejsce kwoty roszczenia uwzględnionej przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy zmienił także, stosownie do uwzględnionego zarzutu przedawnienia, rozstrzygnięcie w zakresie odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty roszczenia, uznając, że są one należne od dnia 31 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a od dnia 1 stycznia 2016 r. jako odsetki ustawowe za opóźnienie. W konsekwencji w pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Również apelacja, w części nieuwzględnionej, zasługiwała na oddalenie, stosownie do art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosownie do art. 100 zd. 2 k.p.c. uznając, że z uwagi na to, iż strona powodowa uległa jedynie, co do nieznaczącej części roszczenia, zasadnym jest zasądzenie od pozwanej

całości poniesionych przez powódkę kosztów za instancję odwoławczą, tj. kwotę 1.800 zł tytułem wynagrodzenia reprezentującego powódkę pełnomocnika.

/Marek Lewandowski/ /Małgorzata Kończal/ /Katarzyna Borowy/